

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Støtte til kvindelige iværksættere i Euro-Middelhavsregionen«

(2007/C 256/25)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 17. januar 2007, under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en udtalelse om: *Støtte til kvindelige iværksættere i Euro-Middelhavsregionen*.

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede **Grace Attard** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. juni 2007.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 437. plenarforsamling den 11.-12. juli 2007, mødet den 12. juli, følgende udtalelse med 130 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU glæder sig over, at Den Europæiske Union og Middelhavslandene forpligter sig fuldt ud til at gennemføre Euro-Middelhavspartnerskabet. Som nævnt i Europa Kommissionens femårige arbejdsprogram støtter det især forslagene om at træffe foranstaltninger til fremme af kvinders frigørelse. Det foreslår, at man til dette formål afsætter midler til finansiel støtte lande i Middelhavsområdet, der træffer positive foranstaltninger til at forbedre kvindens juridiske stilling ⁽¹⁾.

1.2 EØSU tilskynder til, at revisionsmekanismen i sluteklæringen fra den første Euro-Middelhavsministerkonference om »Styrkelse af kvinders rolle i samfundet« sikrer, at udviklingen af kvindelige iværksættere nøje overvåges og vurderes, og at der træffes foranstaltninger til at styrke denne udvikling.

1.3 EØSU opfordrer til, at man som led i den europæiske naboskabspolitik (ENP) indarbejder særlige foranstaltninger og målsætninger til fremme af kvindelige iværksættere i de nationale handlingsplaner.

1.4 EØSU anbefaler, at man inden for den europæiske naboskabspolitik bevilger flere midler til at fremme kvindelige iværksættere og yde teknisk bistand til kvinders opstart af erhvervsvirksomhed.

1.5 EØSU bifalder de initiativer, som GD for Erhvervs politik og GD EuropeAid ⁽²⁾ har taget for at fremme kvindelige iværksættere i Europa og i Middelhavspartnerlandene. Det opfordrer Euro-Middelhavspartnerlandene til at træffe lignende foranstaltninger, der skal fokusere på regionens behov i de handlingsplaner, man forhandler sig frem til med Middelhavspartnerlandene.

1.6 EØSU hilser nedsættelsen af Ad hoc-udvalget for Kvinders Rettigheder under Den Parlamentariske Forsamling for Euro-Middelhavsområdet velkomment. Det opfordrer dette udvalg til at fremsætte forslag til politikker, der skal styrke kvindernes nuværende erhvervsaktiviteter og fremme fremtidsorienterede og bæredygtige initiativer i lyset af den globale konkurrence.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/barcelona_10/docs/10th_comm_en.pdf.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/europeaid/index_en.htm.

1.7 EØSU henstiller, at man tager specielt hensyn til på kvinder ved gennemførelsen af Euro-Middelhavschartret for virksomheder ⁽³⁾.

1.8 Man bør bestræbe sig på, at et ligeligt antal unge kvinder og mænd — både som deltagere og ansvarlige — drager fordel af Euro-Middelhavsprogrammerne for unge.

1.9 EØSU bifalder det initiativ, som Euro-Middelhavs ungdomsplatformen har taget til at oprette et Euromed-netværk af ungdomsarbejdsgrupper om ligestillings spørgsmål ⁽⁴⁾ såvel som et Euromed-netværk for unge iværksættere ⁽⁵⁾.

1.10 EØSU mener, at man gennem det tværministerielle samarbejde, med inddragelsen af andre aktører såsom repræsentanter for finansielle institutioner, gennemførelsesorganer, repræsentanter for erhvervs livet, eksperter og donorer i udvekslingen af synspunkter om prioritetsområder samt ved at lette overdragelsen af eksisterende virksomheder til kvinder mere effektivt vil kunne fremme kvindelige iværksættere.

1.11 EØSU opfordrer til, at man gennem offentlig-private partnerskaber styrker ngo'er og samfundsøkonomiske organisationer, som arbejder for at fremme kvinders økonomiske aktiviteter

1.12 EØSU opfordrer Euro-Middelhavspartnerne til at tilrettelægge en konference om kvindelige iværksættere i Middelhavsområdet for at drøfte beslægtede temaer og fremsætte forslag til, hvordan kvinder kan bidrage til de globale udfordringer i denne region.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/ind_coop_programmes/med/doc/f1949_en.pdf.

⁽⁴⁾ http://www.cesie.org/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=85.

⁽⁵⁾ REX/222 — Informationsrapport — Støtte til unge i Middelhavspartnerlandene, CESE 642/2006.

1.13 EØSU er fortsat af den overbevisning, at støtten til kvindelige iværksættere i Euro-Middelhavsregionen har stor betydning for skabelsen af en aktiv og dynamisk samfundsøkonomi, der kan håndtere globaliseringen.

1.14 EØSU mener, at en styrkelse af iværksætermiljøet for kvinder er en forudsætning for at øge markedsadgangen til landene i regionen og til EU-landene.

1.15 For at kunne tage de fremtidige udfordringer for kvindelige iværksættere op er der efter EØSU's opfattelse behov for yderligere research for at udpege de særlige behov, der gør sig gældende i hvert land.

1.16 EØSU konstaterer, at der findes en række observationsorganer bl.a. GEM, FN's udviklingsprogram og Verdensbanken, der ser på iværksætteraktivitet i Euro-Middelhavsområdet, men anbefaler at oprette en platform, der bedre kan kommunikere resultaterne til de politiske beslutningstagere samt indsamle og viderebringe materiale til mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder i Euro-Middelhavsområdet. Platformen kunne især fokusere på at:

- a. sætte ind på de områder, hvor kvindelige iværksættere støder på særlige vanskeligheder,
- b. støtte og udvikle programmer for kvindelige iværksættere,
- c. udvikle mekanismer med hensyn til medhjælpende kvindelige ægtefællers retsstilling og sociale sikring,
- d. træffe foranstaltninger for at forbedre den sociale sikring og retsstillingen for de kvinder, der starter egen virksomhed.

1.17 EØSU anbefaler, at man på området for informations- og kommunikationsteknologi:

- tilskynder til investering i infrastrukturer og prioriterer strategier, der skal forbedre adgangen til ny ikt
- gør det lettere for kvinder, der starter egen virksomhed, at få adgang til ikt-ressourcer og -uddannelse for at lette markedsføringen af deres produkter, som de gennem egnede kanaler bringer til forbrugerne;
- styrker kvinders deltagelse i politikformuleringen samt udvikling og design af informations- og kommunikationsteknologier ved at indlede en dialog med ikt-virksomheder og andre aktører om at åbne op for samarbejde og fælles aktioner.

EØSU opfordrer kraftigt det permanente Euromed-universitetsforum⁽⁶⁾, som blev startet i Tammerfors, til at prioritere kønsaspektet i sine initiativer, navnlig på iværksætterområdet.

⁽⁶⁾ <http://www.medainstitute.fi/?navi=360&lang=2>.

1.18 EØSU anbefaler, at man tillægger massemediernes og især fjernsynets indflydelse på iværksættervirksomheder og kvinder særlig opmærksomhed.

2. Anbefalinger til om mekanismer, der er specifikke for kvindelige iværksættere i Euromed-regionen

2.1 Det er nødvendigt at indføre specifikke politikker og programmer, således at kvinder kan yde et større bidrag til den økonomiske vækst og udvikling. Nogle af disse politikker kan inkluderes i en handlingsplan, der er underlagt klare tidsfrister og evalueringsprocedurer og bør indeholde:

1. Mekanismer til kapacitetsopbygning og støtteordninger, der opmuntrer kvinder til at se nærmere på de forhold, de lever og arbejder under, og hvordan de aktivt kan bidrage til udvikling af disse ved hjælp af deres egne evner. Dette kan inkludere støtte til etablering af selvhjælpsgrupper.
2. Investering i social infrastruktur og tjenesteydelser til støtte for kvinder i lønnet beskæftigelse og kvinder, der arbejder som selvstændige.
3. Definition af traditionelle iværksætteraktiviteter, SMV'er og individuel selvstændig virksomhed.
4. Etablering af lige vilkår for virksomheder af alle størrelser ejet af henholdsvis mænd og kvinder.
5. Etablering af et ligeværdigt juridisk system, der tillader kvinder at underskrive dokumenter og eje ejendom.
6. Skræddersyet uddannelse for kvinder, der driver eller ejer virksomheder. Som supplement kan dette inkludere mentorprogrammer, etablering af erhvervsorganisationer og rådgivning om juridiske og skattemæssige spørgsmål.
7. Etablering af »gensidige garantiselskaber«, økonomiske enheder, hvis medlemmer er ejere af smv'er, og som optræder som garantistillere i forbindelse med bankforretninger.
8. Gennemførelse af specifikke programmer til støtte for indvandrerkvinders og minoritetsgruppers etablering af virksomheder.
9. Informations- og støttemekanismer til etablering af sociale virksomheder og kooperativer.
10. Samarbejde og netværksrelationer med EU-partnere om identificering af strukturer og mekanismer, herunder bedste praksis, der har skabt en merværdi i andre tilfælde.

11. En uddannelsespolitik, der fremmer iværksættertankegang og -kultur fra en tidlig alder. Iværksættertankegang må opfattes som en livslang læringsproces, der begynder i folkeskolen. Dette kan resultere i øget fleksibilitet i forskellige perioder af en persons liv.
12. Yderligere involvering af kvinder i beslutningsprocessen på alle niveauer, herunder regering, lokale myndigheder og retssystemet.
13. Åbning af markedet for offentlige kontrakter for smv'er, særligt for virksomheder ejet af kvinder med det formål at stimulere væksten i disse virksomheder.
14. Specifikke mål for ligestilling mellem kønnene i beskæftigelsespolitikken, inklusive kvalitative og kvantitative indikatorer, idet det er af afgørende betydning, at flere kvinder bliver selvstændige, hvis beskæftigelsen og kvaliteten af denne skal sikres ⁽⁷⁾.

3. Nuværende situation og udfordringer

3.1 Det er vigtigt, at kvinders rettigheder ikke behandles isoleret fra kvinders rolle i den økonomiske udvikling. Det er af afgørende betydning, at der er tilsagn fra alle arbejdsmarkedets parter om at anerkende samspillet mellem menneskerettigheder, demokrati, udvikling og kvinders rettigheder. Det bør prioriteres at fjerne de hindringer for en styrkelse af kvindernes stilling, der er et resultat af traditionel, kulturel og familielovgivning.

3.2 For at bekæmpe forskelsbehandlingen af mænd og kvinder skal der gøres en samordnet indsats på uddannelses- og beskæftigelsesområdet i Euro-Middelhavsregionen for at skabe et miljø, hvor kvinder kan udvikle deres erhvervsaktiviteter.

3.3 Analfabetisme blandt kvinder i MENA-regionen er trods variationer landene imellem stadig overordentlig udbredt, gennemsnitligt på 42 %, mens den for mændenes vedkommende i gennemsnit ligger på 21 %. Der har dog i de sidste tyve år været en positiv udvikling hen imod en mere ligelig adgang til uddannelse, der dog varierer fra land til land. Alle landene i regionen udviser en markant forskel i graden af analfabetisme blandt unge kvinder (15-24 år) og voksne kvinder (over 24 år) ⁽⁸⁾.

3.4 I løbet af det sidste årti har de stigende jobmuligheder for kvinder været et resultat af uddannelse og vækst i de sektorer, hvor efterspørgslen efter kvindelig arbejdskraft er størst, så som sociale tjenesteydelser, uddannelse og sundhed samt serviceerhverv. Kun 32 % af kvinder i den arbejdsdygtige alder er i arbejde eller søger arbejde uden for hjemmet. I de traditionelle samfundsklasser, hvor piger går i skole, fraråder man dem at søge arbejde.

3.5 Uddannelsessystemet bør derudover tilskynde til iværksætterinitiativer og risikovillighed. Det er afgørende at skabe en national uddannelsesplan for at forbedre grunduddannelsens kvalitet og udrydde analfabetismen blandt kvinder, især dårligt stillede og handicappede kvinder.

3.6 Vist er der behov for undervisning i medborgerskab og bevidstgørelse om kvinders sociale, politiske, legale og økonomiske rettigheder, men det er også nødvendigt at gøre finansielle organisationer og andre aktører opmærksomme på erhvervsaktive kvinders behov.

3.7 Forskelsbehandling bør betragtes som et vigtigt emne i den samfundsmæssige og politiske kontekst og i den overordnede udvikling i den økonomiske vækst i regionen. Den særlige rolle og status, som samfundet pålægger kvinder gennem den traditionelle familieret også kaldet »personstatuskodekset« (PSC) diskriminerer kvinder. Kvinders retsstilling, der er bestemmende for kvinders deltagelse i økonomiske, politiske, sociale, civile og kulturelle aktiviteter, forbliver et af de største problemer, selv om næsten 190 lande, også arabiske lande, har ratificeret Millenium-erklæringen ⁽⁹⁾.

3.8 Det er nødvendigt at øge synligheden af og styrke små traditionelle erhvervsaktiviteter, som udøves af kvinder. Dette indbefatter ulønnet arbejde inden for familien og traditionelt arbejde. Der bør tilbydes uddannelse og støtte for at fremme udviklingen og moderniseringen af en række håndværk og småvirksomheder, der kan omdannes til produktiv lønnet beskæftigelse med skabelsen af omsættelige tjenester, der kan sikre deres økonomiske eksistens.

3.9 Kvinders bidrag er størst i landbrugssektoren. I landdistrikterne, hvor en stor andel af kvinder er analfabeter eller kun har en grunduddannelse, er adgangen til uddannelsesmuligheder meget begrænset ⁽¹⁰⁾. De er ofte ikke bevidste om mulighederne for og savner selvtilliden til at forbedre deres egen og deres familiers situation. Derfor har de behov for integrerede programmer, der kombinerer personlighedsudvikling, erhvervsuddannelse, iværksætteruddannelse og grundlæggende erhvervsfærdigheder, samt støtte til udvikling af bæredygtige forretningsplaner, vurdering af startlån og kreditter til etablering af mikrovirksomheder i deres landsbyer. Uddannelsesprogrammer bør åbne muligheder for, at landbokvinder kan kombinere initiativer inden for landbrug og andre sektorer og ligeledes sikre, at den mandlige lokalbefolkning bakker op om de ikke-landbrugsrelaterede aktiviteter.

3.10 Det er væsentligt at oprette små kooperativer, der kan støtte erhvervsaktive kvinder.

⁽⁷⁾ EØSU's udtalelse »Beskæftigelsesevne og iværksætterånd — Civilsamfundets, arbejdsmarkedsparternes og de regionale og lokale instansers rolle set i et kønsperspektiv«, ordfører Luis Miguel Pariza Castaños.

⁽⁸⁾ Verdensbankens Database (april 2006).

⁽⁹⁾ Hijab, Nadia, 2001: Laws, Regulations and Practices impeding Women's Economic Participation in the Mena Region, shadow report, submitted to the World Bank, april.

⁽¹⁰⁾ »Economic Empowerment of Rural Palestinian Women«, Meda-program, EuropeAid, januar 2006-december 2007 — Et fælles palæstinensisk, israelsk og europæisk udviklingsprojekt.

3.11 Det er også vigtigt at hjælpe etablerede kvindelige iværksættere med at opdage nye sektorer, inden for hvilke kvinder kan tage et økonomisk initiativ til at udvikle utraditionelle erhvervsaktiviteter, herunder udvikle deres kapaciteter inden for reklame, markedsføring og prissætning samt få foden inden for udvalgte udenlandske markeder.

3.12 For at gøre det muligt at fremme kvinders økonomiske aktiviteter, er det vigtigt at have et indgående kendskab til den nuværende og fremtidige samfundsøkonomiske situation i de forskellige regioner.

3.13 Det er nødvendigt at inddrage alle aktører for at nedbryde de forhindringer, som kvinder møder, og for at formulere specifikke politikker og programmer, således at kvinder i højere grad kan bidrage til samfundets vækst og udvikling.

3.14 Adgangen til finansiering er afgørende. Låneloftet bør hæves, således at iværksættere af mikrovirksomheder og små virksomheder opfordres til at udvide og investere i deres virksomheder. Regeringer og donorer kunne tilskynde officielle låneinstitutioner til at deltage i sådanne projekter. Beslutningstagere bør altid være opmærksomme på de forskelle, der eksisterer mellem SMV'er og mikrovirksomheder med hensyn til struktur, finansiering, produktivitet og vækspotentiale.

3.15 Nogle af incitamenterne til nye erhvervsaktiviteter og etableringen af virksomheder kunne være en mere effektiv mikrokreditsektor og tilbud om lån på mere rimelige og realistiske vilkår fra de kommercielle bankers side.

3.16 Afholdelsen af marketing- og pr-udstillinger i regionen og i EU-medlemsstaterne kan åbne mulighed for eksportorienterede initiativer, især inden for fremstillingssektoren.

3.17 Fremtiden for kvinder i Euro-Middelhavsregionen skal ses i en overordnet økonomisk, politisk og social kontekst. Uden økonomisk vækst og øget beskæftigelsesfrekvens vil kvinder fortsat blive udsat for diskrimination i en urimelig konkurrence med mænd.

3.18 Det er nødvendigt at indføre specifikke politikker og programmer, således at kvinder kan yde et større bidrag til den økonomiske vækst og udvikling.

3.19 Strategier, der specifikt rettes mod kvindelige iværksættere, kan give dem mulighed for at bryde ud af de traditionelle økonomiske strukturer og i højere grad koncentrere sig om etablering af virksomheder.

3.20 Der er et behov for at forske i og udpege de særlige behov, der gør sig gældende i hvert land og at finde løsninger på kvinders styrke og svagheder ved at se på forskellige aldersgrupper og udarbejde sektorspecifikke undersøgelser.

3.21 For at identificere og udveksle god praksis mellem Europa og Middelhavsområdet og inden for Middelhavsområdet er det nødvendigt at kortlægge og vurdere nationale foranstaltninger i forbindelse med opstart, information og rådgivning, finansiering, uddannelse, opfølgning og netværksarbejde. Det er nødvendigt med en konstant kontrol af fremskridtene i Euro-Middelhavspartnerlandene for at sikre, at kvinder får mulighed for fuldt ud at deltage i deres lands økonomiske liv.

3.22 Via tværnationale programmer i Euromed-regionen kan erhvervs sammenslutninger for kvinder dele deres erfaring og eksempler på god praksis, hvilket er en effektiv måde at udvikle erhvervsaktiviteter og -færdigheder på.

3.23 Franchising kan være et nyttigt redskab til at styrke kvinders position gennem selvstændig erhvervs virksomhed. Det kan mindske risikoen ved at starte et nyt projekt, eftersom man kan bygge på efterprøvet praksis og kompetencer. Det er også væsentligt, at erhvervsfremme centrenes effektivitet øges. Det er endvidere nødvendigt med en kapacitetsopbygning, der baserer sig på erhvervslivets krav, og i denne forbindelse kan man henholde sig til succesrige fremgangsmåder og programmer i andre lande.

3.24 Det kan give kvinderne nye erhvervs muligheder at udforske nye områder, såsom ikt-tjenester, F&U, forvaltning af kommunikationsmedier, produktion af nyskabende medieprogrammer samt nye niches inden for turistbranchen.

3.25 Informations- og kommunikationsteknologi er med til at fremme produktiviteten, væksten, konkurrenceevnen og beskæftigelsen. For at Euromed-regionen kan konkurrere globalt er det afgørende, at denne sektor udvikles. Når den nødvendige infrastruktur skabes, er det vigtigt at sikre alle adgang, således at digitaliseringskløften ikke øges, især blandt kvinder og befolkningsgrupper med en høj analfabetiseringsgrad. Den øgede udvikling af ikt-sektoren vil gavne såvel mænds som kvinders iværksætterfærdigheder.

3.26 EØSU mener, at internetportalen for kvindelige iværksættere ⁽¹⁾ i Kommissionens Generaldirektorat for Erhvervs politik kan blive et nyttigt redskab til formidling af god praksis og netværkssamarbejde.

3.27 I forbindelse med tilvejebringelsen af børnepasningsfaciliteter kan der skabes officielle job, hvilket også vil gøre det lettere for kvinder at forene familie- og arbejdslivet.

3.28 Med bedre information og støtte til selvstændig erhvervs virksomhed blandt kvinder vil man også mindske immigrationspresset. Dette kan føre til skabelse af arbejdspladser i både oprindelseslandet og værtslandet.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/womenentr_portal.htm.

4. Barcelona-processen og den europæiske naboskabspolitik

4.1 Den europæiske naboskabspolitik har til formål at fremme den økonomiske integration mellem EU og dets partnere. Budgetbevillingen for 2007-2013 til Middelhavspartnerlandene under naboskabspolitikken er steget med 32 % til 12 mia. euro. Fremme af kvinders økonomiske aktiviteter har dog ikke fået tilstrækkelig opmærksomhed.

4.2 På plenarmødet i den parlamentariske forsamling for Euro-Middelhavsområdet den 16.-17. marts 2007 fik EØSU status som permanent observatør med ret til at tale på alle møder i den parlamentariske forsamling. Det giver EØSU stor mulighed for at fremme styrkelsen af kvinders økonomiske aktivitet.

4.3 På den første Euro-Middelhavsministerkonference i Istanbul i november 2006 om »Styrkelse af kvinders rolle i samfundet«⁽¹²⁾ forpligtede man sig til at fremme kvindelige iværksættere ved at forbedre kvinders adgang til jord, finansiering, markeder, information, uddannelse og netværksarbejde og tilskynde finansieringsinstitutter til at skræddersy produkter efter kvinders behov, især ved at yde mikrokreditter.

5. Euro-Middelhavschartret for virksomheder

5.1 På den femte Euro-Middelhavskonference i Caserta i Italien den 4. oktober 2004 godkendte industriministerne et arbejdsprogram for det industrielle samarbejde i perioden 2005-2006. Et af forslagene gik ud på at udveksle viden og erfaring inden for iværksætteruddannelse.

5.2 Som et resultat heraf lancerede Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Erhvervspolitik Euro-Middelhavschartret for virksomheder⁽¹³⁾, som blev vedtaget af ni Middelhavspartnere. Et af hovedprincipperne er at skabe et iværksættersamfund i Euromed-regionen med en indsats, der henvender sig både til unge og voksne via uddannelsessystemet på alle niveauer i et livslangt læringsperspektiv. Chartret taler imidlertid ikke specifikt om at tage fat på de udfordringer, som unge kvindelige iværksættere står over for.

5.3 Chartret er et effektivt redskab til at forbedre vilkårene for at drive virksomhed. Men fremme af kvindelige iværksættere har dog aldrig været et centralt princip eller en af målsætningerne ved chartrets gennemførelse.

5.4 Selv om arbejdsprogrammet 2007-2008 for erhvervs-samarbejdet i Euro-Middelhavsområdet bygger på de hidtidige resultater og skærper foranstaltningerne for at opnå en mere effektiv gennemførelse, sigter man heller ikke her specielt på at fremme kvindelige iværksættere.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/women/docs/conclusions_1106.pdf.

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/women/docs/conclusions_1106.pdf.

5.5 En række af Europa-Kommissionens initiativer kan tjene som eksempler på god praksis og erfaringsoverførelse mellem Europa og Middelhavslandene⁽¹⁴⁾.

6. Civilsamfundets rolle

6.1 Det organiserede civilsamfund gør en væsentlig indsats for at fremme kvinders frigørelse, deres deltagelse og repræsentation i det offentlige liv samt deres erhvervsaktivitet.

6.2 Med sin stærke tradition for at varetage de dårligt stillede interesser, herunder bl.a. handicappede kvinder eller kvinder med meget begrænset eller ingen adgang til uddannelse og erhvervsuddannelse, kan de eksisterende ressourcer udnyttes bedre med uddannelses tilbud i ledelse og finansiering.

6.3 Via offentligt-private partnerskaber kan ngo'er og samfundsfaglige organisationer stimulere den økonomiske vækst effektivt⁽¹⁵⁾. Med sådanne partnerskaber kan man på nye måder støtte indkomstskabende aktiviteter.

6.4 Andre områder, hvor erfarne ngo'er kan gøre en indsats, er uddannelse og officiel anerkendelse af færdigheder for at fjerne forskelsbehandlingen i uddannelsessystemet.

7. EØSU's rolle

7.1 Der tilkommer EØSU en væsentlig rolle, således at man sikrer, at civilsamfundet inddrages i Euro-Middelhavslandenes bestræbelser på at integrere kvinder i det økonomiske og sociale liv⁽¹⁶⁾.

7.2 EØSU ydede et bidrag til temaet »Kvinder og beskæftigelse« med en rapport, der blev fremlagt på det 21. møde i Det blandede rådgivende udvalg EU-Tyrkiet den 13.-14. juli 2006⁽¹⁷⁾, og det vil udarbejde en yderligere rapport om kvinder og iværksætteri til det næste møde, der afholdes i Tyrkiet i november 2007.

⁽¹⁴⁾ <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/women-dgentr-active>.
<http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/database-women.htm>.

⁽¹⁵⁾ [file:///E:/PPP for women entrepreneurship.htm](file:///E:/PPP%20for%20women%20entrepreneurship.htm) 8.3.2007.

⁽¹⁶⁾ Rådgivende organers og erhvervsorganisationers rolle i forbindelse med iværksættelsen af associeringsaftaler og EU's naboskabspolitik.

⁽¹⁷⁾ Det blandede rådgivende udvalg EU-Tyrkiet.

7.3 I sluteklæringen fra Euro-Middelhavstopmødet mellem økonomiske og sociale råd og lignende institutioner i Ljubljana, Slovenien, den 15.-17. november ⁽¹⁸⁾ forpligtede deltagerne sig til at forfølge deres initiativer til fremme af kvinders integration i det økonomiske og sociale liv, især ved at støtte iværksættervirksomhed blandt kvinder.

7.4 EØSU ser ligeledes med tilfredshed på ministrenes erkendelse af, at det er vigtigt at fremme civilsamfundets rolle og at øge dets handlingsmuligheder gennem en bedre interaktion med dels regeringer og parlamenter, dels civilsamfundsorganisationer, kvindeorganisationer, unge, fagforeninger, erhvervsorganisationer og faglige organisationer, samt gennem samarbejdet mellem nationale, regionale og lokale administrationer.

7.5 Som led i Barcelona-processen tog EU initiativet til en række programmer, og nogle af disse var direkte møntet på unge i Euro-Middelhavsområdet. Udvalget har udarbejdet en

informationsrapport om »Støtte til unge i Middelhavspartnerlandene«, hvori man også behandler spørgsmålet om iværksættervirksomhed blandt kvinder ⁽¹⁹⁾.

8. Konklusioner

8.1 Kommissionen bør sikre, at der foretages en konsekvensvurdering af den europæiske naboskabspolitik, herunder MEDA-programmerne, og systematisk inkludere kønsaspektet. Kvindelige iværksætteres rolle i EuroMed-regionen spiller en afgørende rolle for håndteringen af globaliseringens økonomiske udfordringer. Kommissionens regionale program for MENA-regionen til fremme af kvinders rolle i det økonomiske liv er et positivt tiltag. Der bør etableres foranstaltninger til høring af relevante repræsentanter for civilsamfundet, herunder ngo'er for kvinder, i alle projektfaser: programmering, gennemførelse, evaluering og opfølgning med henblik på at sikre, at de opstillede mål nås.

Bruxelles, den 12. juli 2007

Dimitris DIMITRIADIS

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁸⁾ http://www.europarl.europa.eu/intcoop/empa/home/final_declarati-on_ljubljana_112006_en.pdf.

⁽¹⁹⁾ Informationsrapport — Støtte til unge i Middelhavspartnerlandene.